

30. púť zo Stropkova do Ladomirovej

Tridsať rokov v živote človeka je neuveriteľne dlhý čas, ale keď sa nejaké podujatie koná tridsať rokov po sebe, tak možno hovoriť o veľmi rešpektovanej pravidelnej udalosti. Na Slovensku nemáme veľa pravoslávnych pútnických miest, ale bývalý Monastier prep. Jóva Počajevského v Ladomirovej, ktorý v 20. rokoch minulého storočia najviac pomohol pravoslávnej misii na Prešovskej Rusi, je bezpochyby tým najväčším. Ladomirovú môžeme nazvať kolískou obnovy sv. Pravoslávia na Slovensku a tradíciu organizovania soborných bohoslužieb na počesť Usiknovenija hlavy sv. Jána Krstiteľa, ktorého čiastočka čestnej hlavy sa v tunajšom chráme nachádza dodnes, založili ešte mnísi počas existencie monastiera. Už v čase tvrdého komunizmu tu miestni duchovní zo soboty na nedeľu na počesť tohto sviatku organizovali celonočné bdenia, ktoré boli v našom národe veľmi obľúbené. Nečudo, že sa v roku 1990 skupinka pravoslávnych mládežníkov zo Stropkova rozhodla putovať na toto sväté miesto takmer 20 km, aby svojou námahou vzdali úctu Bohu a sv. Jánovi Krstiteľovi, a potom sa spolu s ostatnými veriacimi zúčastnili tradičného celonočného bdenia. Táto ich iniciatíva nabrala taký rozmer, že po tridsiatich rokoch putovalo zo Stropkova do Ladomirovej takmer 200 pútnikov, aj keď sa do poslednej chvíle nevedelo, či sa púť kvôli rôznym obmedzeniam uskutoční a nebola jej robená ani takmer žiadna reklama.

Ale podíme poporiadku. S blahoslovením Jeho Blaženosti Rastislava, arcibiskupa prešovského, metropolitu českých krajín a Slovenska sa 12. septembra 2020 stretlo niekoľko desiatok veriacich v pravoslávnom Chráme Položenia rízy Presvätej Bohorodičky v Stropkove na sv. Liturgii, ktorou tradične začína púť do Ladomirovej. Tradičné boli aj chutné raňajky, ktoré všetkým pripravili stropkovské žienky. Čo však bolo netradičné, ale veľmi poučné, bola prednáška otca prof. ThDr. Jána Zozuláka, PhD. o živote starca Efréma Arizonského. Ešte pred ňou však hlavný organizátor púte brat Jozef Jurčišin privítal a predstavil otca Jána ako hlavného iniciátora prvej púte zo Stropkova do Ladomirovej. Ako otec Zozulák na začiatku prednášky povedal: *„Aj keď sa to nezdá, ale prvá púť, ktorú sme robili a táto v poradí tridsiata majú veľa spoločného. Totiž predtým ako sme sa rozhodli putovať peši do Ladomirovej, išli sme s krížom na naše pútnické miesto a miesto taktiež bývalého pravoslávneho monastiera na Bukovej hôrke. Kríž, ktorý sme tam postavili, však vydržal iba niekoľko dní, lebo ho naši neprajníci spálili a prístup bol pravoslávny na Bukovú hôrku zakázaný. Preto sme sa rozhodli putovať na čisto pravoslávne miesto bývalého monastiera v Ladomirovej. Spoločným menovateľom prvej a tohtoročnej púte je teda strach. Vtedy strach z gréckokatolíkov a teraz strach z koronavírusu. Ale rovnako ako vtedy, verím, že aj teraz tento strach prekonáme.“* Ďalej otec Ján veľmi pekne hovoril o živote starca Efréma Arizonského. Spomínal jeho mladosť, život na Svätej Hore Athos, igumenstvo v monastieri Filoteu, obnovovanie mnohých monastierov na Svätej Hore, jeho cestu do USA, stavbu monastiera v Arizone a ďalších častiach Spojených štátov. Všetky informácie o starcovi Efrémovi doplnil vlastnými svedectvami a rozprávaním svojho

duchovného otca, ktorý bol duchovným dieťaťom starca Efréma. Ako krásny príklad pre našu snahu vybudovať monastier na Slovensku otec Ján povedal, že starca Efrém vždy bazíroval na potrebe modlitby a jedine za jej pomoci sa mu podarilo postaviť monastiere za ešte nemožnejších podmienok, aké máme u nás.

Duchovne poučení sme sa pomodlili moleben za putujúcich, ale ešte pred ním miestny duchovný správca prot. Pavol Bobák odslúžil panychídu za prot. Petra Cupera, ktorý nás, ako povedal organizátor púte Jozef Jurčišin: „*Presne pred 10 rokmi naposledy odprevádzal na jubilejnú 20. púť do Ladomirovej.*“ Brat Jozef všetkých tiež informoval, že so sebou ponesieme aj viacero svätých, medzi nimi napríklad náhrobný kríž významného ruského emigranta jeroschimonacha Sergija Četverikova, mošči prep. Jóva Počajevského, ikonu, ktorú dal ikonopiscovi Vasilovi Lakatovi napísať bohoslovec Matúš Skislák na počesť 30. výročia púte zo Stropkova do Ladomirovej a ďalšie.

Po spoločnej fotografii sme na túto jubilejnú púť vyrazili za spevu duchovných piesní. Aj keď bola zo strany organizátorov vyjadrená prosba, aby sme spievali,

keď budeme prechádzať mestom a dedinami, niektoré zbožné ženy dokázali spievať, čo je až neuveriteľné, počas trvania celej púte. Išlo sa skutočne príjemne, niektorí za spevu, niektorí v priateľských rozhovoroch, úplne malé deti, dievčatá a chlapci, muži i ženy, babky i dedkovia v čele s duchovnými sme radostne putovali do veľkej pravoslávnej svätyně v Ladomirovej.

Organizátori sa postarali o taký servis, že sme nepotrebovali mať ani vlastnú vodu na osvieženie. Počas tradičnej zastávky pri kríži za Vislavou sme si sediac v tráve pochutnali na skvelom guláši a potom nám ešte otec Ján Zozulak povedal niekoľko príbehov o starcovi Efrémovi.

V jedinej obci, ktorou sme prechádzali, kde je pravoslávny chrám – vo Vagrinci, sme si počas jeho návštevy a poklonení sa svätyniam, ktoré sme niesli, mohli vypočuť príhovor jer. Mariána Derca. Hovoril o jeroschimonachovi Sergijovi (Četverikovi), ktorého náhrobný kríž sme niesli. Dozvedeli sme sa, že bol významnou ruskou osobnosťou na Slovensku, že založil Pravoslávnu cirkevnú obec v Bratislave, kde bol duchovným správcom, že spovedal ladomirovských mníchov, že im na ceste do

Nemecka a USA v Bratislave poskytol útočisko, že ako prvý napísal kompletný život prep. Paisija Veličkovského a mnoho ďalšieho. V Rusku o tomto človeku vyšlo niekoľko kníh a u nás, kde pôsobil, sa o ňom vie, žiaľ, veľmi málo.

Vo Vagrinci sa pútnici už po 30. krát zastavili u rodiny Krajňakových, ktorí ich ako obvyčajne veľkoryso pohostili. Organizátori sa úprimne poďakovali za túto obrovskú obeť a podarovali pani Krajňakovej Krásnobrodskú ikonu Presvätej Bohorodičky.

Po opustení Vagrinc sa sme už v diaľke videli náš cieľ - Lodomirovú. Dorazili sme tam v podvečerných hodinách. Pred chrámom nás už čakal duchovný správca PCO v Lodomirovej prot. Pavol Kačmár, ktorý nás srdečne privítal. Obišli sme chrám, vnútri sme sa poklonili jeho svätyniam a pred mošćami prep. Jóva Počajevského, ktorému bol bývalý monastier zasvätený, naši duchovní odsľúžili akafist tomuto svätému.

Na miestnom cintoríne sme pred hrobom otca igumena Savu (Struve) slúžili panychídu za všetkých mníchov, ktorí v monastieri žili. Po nej sa k prítomným prihovril prot. Peter Soroka slovami: „Aj keď tento chrám už niekoľko desaťročí

nie je monastierským chrámom, ešte stále je v ňom cítiť obrovskú blahodat', ktorú tu svojimi modlitbami zanechali títo mnísi. Lodomirová je najvýznamnejšia svätyňa pravoslávnych na Slovensku. Keď hovoríme, že všade inde u nás monastier môže byť, tak tu v Lodomirovej byť musí."

Keďže bohoslužby na počesť Státia hlavy sv. Jána Krstiteľa sa konali pred samotným sviatkom bez celonočného bdenia z dôvodu epidémie koronavírusu, niektorí z nás sa zúčastnili sobotňajšej večernej, ktorú slúžil miestny duchovný prot. P. Kačmár a po nej sme sa rozišli do svojich domovov.

Určite v mene všetkých takmer 200 účastníkov púte sa chcem srdečne poďakovať jeho hlavnému organizátorovi Jozefovi Jurčišinovi, ktorý si hlavne v tento jubilejný rok musel pretrpieť veľa pokušenia a priniesť veľa obety. Výsledok však bol Bohom blahoslovený a my, nadšení pútnici, sme si z púte odniesli plné srdcia Božej blahodate. Ďakujeme!

Liturgia pre nepočujúcich - modlitba v úplnom tichu

V Tomskej eparchii je organizovaná katechéza medzi nepočujúcimi. Žiadne fyzické postihnutie nemôže byť prekážkou vo viere. No ako vieme, bohosluženie sa zameriava hlavne na sluch - či už piesňami, čítaním svätého Evanjelia alebo kázňou. Ale skúsenosť našej Cirkvi nám ukazuje, že aj ľudia so slabým sluchom sa môžu plnohodnotne zúčastňovať na bohoslužbách. O práci s hluchými a slabo počujúcimi veriacimi hovorí pedagogička Tomskeho duchovného seminára Ľudmila Glušková.

Práca s ľuďmi, ktorí majú takýto druh postihnutia, sa začala na jar roku 2004 v Tomskom duchovnom seminári. Študenti sa učia posunkovú reč aj vo voľnom čase. Do učebných osnov sa začala zavádzať výučba poriadku Liturgie, každodenných bohoslužieb, ranných a večerných modlitieb pomocou bežných giest posunkovej reči.

Po prvej Liturgii s posunkovou rečou v roku 2005 sa ukázalo, že si nepočujúci ľudia veľmi želajú žiť duchovným životom aj takýmto spôsobom.

Po šiestich rokoch tejto misiónárskej činnosti so slabo počujúcimi ľuďmi sa postupne vyformoval systém tejto sféry duchovno - zvestovateľskej práce. Tomský duchovný seminár

na čele so svojimi študentmi úzko spolupracuje s miestnym spolkom nepočujúcich. Okrem bohoslužení sa organizujú pútnické výlety, spoločné oslavy cirkevných a historicky významných dátumov a vedú sa besedy na rôzne duchovné témy.

Prvoradou úlohou bolo svätú Liturgiu sprístupniť ľuďom, ktorí nemôžu počuť jej hlas, keďže myslenie hluchého človeka má osobitý charakter. Takíto ľudia ťažko chápajú rôzne náročné pojmy, na ktoré je bohoslužobná lexika veľmi bohatá. No keď je hluchý človek začlenený do cirkevného života, tieto pojmy preňho postupne dostávajú hlboký zmysel, ktorý pochádza zo skúsenosti s modlitbou a duchovným životom.

V Tomskom duchovnom spoločenstve nepočujúcich existujú dve praxe bohoslužieb s posunkovou rečou. Jedna prebieha s počujúcimi a druhá prebieha čisto len v prítomnosti nepočujúcich. Spoločná modlitba s počujúcimi umožňuje ešte väčšiu integráciu do sveta počujúcich, ktorý je v mnohých veciach pre nich nedostupný. Druhá prax umožňuje nepočujúcim zomknúť sa a pocítiť duchovné spoločenstvo. V takomto prípade je spev pomalší, aby prekladateľ do posunkovej reči stihol všetko pomaly preložiť. Na konci každej Liturgie je kázeň, ktorá sa tiež prekladá do posunkovej reči.

Bohoslužby pre nepočujúcich nie sú len v Tomske. Snahou študentov a absol-

ventov seminára boli takéto Liturgie slúžené aj v mestách Seversk, Kolpaševo, Krasnojarsk, Kansk, Kemerovo, v chráme v detskom domove v Sergijevom Posade.

Je veľmi dôležité, aby nepočujúci a slabo počujúci stáli v chráme tak, aby mali dobrý výhľad na prekladateľa. Preklad bohoslužení sa vykonáva pomocou posunkovej reči. Posunková reč je veľmi zložitý a osobitý lingvistický systém, ktorý je sprevádzaný výraznou artikuláciou. Znaký v posunkovej reči, ktoré sú určené pre bohosluženie, ešte nemajú svoju úplnú kánonickú formu. Posunková reč sa stále vyvíja, pretože neexistuje veľa náboženských giest a znakov. Aj kvôli tomu sa stáva, že jedno slovo modlitby sa prekladá pomocou viacerých giest. Modlitebná atmosféra prekladateľa a ostatných veriacich sa rýchlo prenáša na nepočujúcich. Začínajú spievať modlitby rukami, žehnať sa, klaňať sa, sponedajú sa a prijímajú svätú Eucharistiu.

Na katechetických besedách s nepočujúcimi ľuďmi študenti rozprávajú o základoch duchovného života, premietajú filmy s posunkovou rečou, učia sa modlitby po cirkevnoslovansky v ruskej transkripcii a vysvetľujú neznáme slová. Potom gestami a výraznou artikuláciou spolu s nepočujúcimi opakujú slová modlitieb niekoľkokrát za sebou, aby si ich zapamätali. Toto všetko im napríklad umožňuje počas Liturgie pomocou giest pomodliť sa spoločne "Trisvjatoje", "Viruju", "Otče náš", "Dostojno jest" a iné modlitby.

Sobaš a iné tajiny prekladané pomocou posunkovej reči v Tomsku už nie sú vôbec jedinečným prípadom. No je potrebné povedať, že misijná skúsenosť v práci s nepočujúcimi nie je ešte dostatočne rozvinutá. No pokiaľ sa všetko zakladá na entuziazme jednotlivých duchovných otcov, veriacich a seminaristov tak, ako je to v prípade Tomského seminára, postupne bude vznikať niečo unikátne.

Spracovala: Beáta Pružinská

Dušpastierska služba

Pomenovanie kňazov pastiermi je v biblickom jazyku pôvodné, starobylé a často používané (Ez 34, Jer 3, 15). Hoci svet skúmal a rozoznával kňazstvo takmer výlučne ako pohanské kňazstvo, Sväté Písmo má v každom prípade úplnú a jasnú predstavu o kňazovi - pastierovi. Veľkňazská a pastierska služba Isusa Christa sa stala jediným a večným základom každej starostlivosti o ľudské duše a každého dušpastierstva, jeho jediným vzorom a princípom. V tomto zmysle sám Isus Christos, ktorého už proroci predstavovali v obraze Pastiera, nazýva Seba pre túto Svoju spasiteľnú činnosť "Dobрым Pastierom" (Jn 10, 15).

Aj dnes, keď chodíme do chrámu, či je to Liturgia, utreňa, večerňa a pod., je tam prítomný kňaz. Kňaz je pre veriacich (ale aj pre ľudí, ktorí málo alebo vôbec nenavštevujú chrámy) človek, ktorý je zbožný, dobrý, láskavý, ktorý sa stráni hriechu a ktorého život je zasvätený Bohu, modlitbe a duchovnému životu.

Povinnosťou každého kňaza, dušpastiera je naplňovať svoje povolanie a vyvolenie, plniť dielo Cirkvi a jej poverenie pre službu Bohu i ľuďom, ukazovať všetkým spoľahlivú cestu k večnému životu, učiť ich slovom i skutkom, no najmä vlastným životom vydávať pred nimi mocné svedectvo o Christovi a Jeho diele spásy. On žije pre toto povolanie, aby dušpastierska starostlivosť o jemu zverený veriaci ľud stala sa hlavnou náplňou jeho každodennej práce. Kňaz má byť pre veriacich tiež príkladom nábožensko – mravného života, ozajstnou oporou mravného zákona. Apoštol Pavol dušpastierom pripomína, že sa majú starať o duchovný život každého človeka: „*Bedlite teda o seba a o celé stádo, v ktorom vás Duch Svätý ustanovil za biskupov, aby ste pásli Cirkev Božiu, ktorú si vydobyl svojou krvou*“ (Sk 20, 28). Tieto slová apoštola Pavla sú adresované všetkým dušpastierom a vzťahujú sa na celé duchovné stádo.

Tak ako Evanjelium je duchovným svetlom sveta, tak v istom zmysle aj život kňaza je Evanjeliom pre veriaci ľud. Príkladný život kňaza je otvorenou knihou pred očami všetkých. V nej všetci veriaci čítajú s rozvahou, ochotou i záujmom. V nej nájdu poučenia, komentáre i citácie im predkladané najrozmanitejším spôsobom, mlčanlivo alebo nahlas, vznešene alebo neseriózne, chladne a ľahkovážne. Takto pravdivo spoznáva pastiera jeho duchovné stádo, ktoré mu chce byť dobrým stádom, ale súčasne od neho vyžaduje lásku, bratský vzťah a dušpastierský prístup a starostlivosť, lebo pred ním odhaľujú svoje tajomstvá srdca a svedomia, zdieľajú mu svoje starosti a trápenia. Nezabúdajme, že aj keď je v živote kňaza množstvo povinností, ktoré niekedy ani on sám nevie vyriešiť, silu a odpovede čerpá predovšetkým z úprimnej modlitby, z Božej milosti a darov Svätého Ducha a samozrejme aj zo svojej bdelosti a práce nad sebou samým. Lebo skutočný dušpastier robí všetku prácu s modlitbou uvedomujúc si, že akí sme ako ľudia slabí bez Božej pomoci a prítomnosti samého najvyššieho Pastiera. Preto Isus Christos dal všetkým apoštolom a učeníkom, a ich prostredníctvom aj všetkým ich nástupcom a dušpastierom prísľub: „*Ajhl'a, ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta*“ (Mt 28, 20).

Svätý Grigorij Bohoslov hovorí, že mnohí sú vysvätení, ale nie všetci majú

blahodať. Služba je to veľmi náročná a trnistá, ale svojím stálym príľnutím k jedinému Bohu a dobrému Pastierovi, Otcovi a Učiteľovi (Jn 10, 16; Mt 23, 8-10), je dušpastier povolaný nielen pozorne si všímať život veriacich, aby niekto z nich neodstúpil od Pravdy, ale aby aj zachránil dušu od smrti a zakryl hriechy (Jk 5, 19-20). Pritom však musí byť obozretný, aby sám sebe neuškodil a nezahubil vlastnú dušu svojím pyšným vystupovaním a slávychtivým budovaním Cirkvi nie na pravdách Božích, na základoch právd Evanjelia, ale na sebe, na svojich názoroch a pohľadoch. V tomto duchu treba chápať a prijímať ako pravdivé a hlboko poučné slová apoštola Pavla: *„Lebo nie seba kážeme, ale Christa Isusa Pána“* (2Kor 4, 5).

Je preto celkom pochopiteľné, že je to veľmi namáhavá cesta, ktorú si dušpastier vyvolil. Preto každý, kto prejavuje snahu prijať kňazstvo, alebo kto už prijíma kňazskú službu, musí veľmi dobre a pozorne preveriť sám seba, preskúmať svoje vnútro, svoje možnosti, sily a schopnosti. Vo Svätom Písme Starého a Nového Zákona je nemálo povedané o pastierskom povolaní vo všeobecnosti. Slúženie prorokov alebo apoštolov je podmieňované práve zvláštnym povolaním zhora.

Gregor Nisský hovorí, že ktokoľvek prijal pravé kňazstvo a odovzdal sa Bohu, ten zostáva kňazom aj po smrti a ani smrť mu nezabráni, aby navždy zostal kňazom. Christov kňaz má sa v očiach veriacich stať sviecou, ktorá bude nielen svietiť, ale aj svedčiť o pravdivosti Jeho mena, ktoré kňaz – svjaščenik nosí. A skutočne zbožného kňaza a dobrého dušpastiera si veriaci národ hneď všimne, pretože, ak sa kňaz modlí a postí, je úprimný a vie o svojich nedostatkoch a pracuje na nich, vtedy si môže získať svojich veriacich v cirkevnej obci, a tí ho budú rešpektovať a považovať za skutočného pastiera, ktorý podľa vzoru Isusa Christa snaží sa byť Jeho živým zrkadlom.

Zdroje:

Prot. Peter Kormaník – Pravoslávne dušpastierstvo I

<http://afanasiyfeodosiy.cerkov.ru/svyatyje-otcy-o-svyashhenstve/>

<https://svyatye.com/otcy/O-sviashchennikakh/1.html>

<https://pravoslavie.ru/60274.html>

Spracoval: Mgr. Daniel Havaj

„Žena môže byť ochrankyňou rodiny, no môže spôsobiť i jej rozpad. V jej moci je rodenie detí i zrieknutie sa tohto poslania. Žena môže vychovať morálne dobrého človeka, no môže vychovať i bezohľadného egoistu. Svojou osobnou voľbou má každá žena obrovský vplyv na život celého sveta.“

Prot. Sergej Nikolajev

„Keď sa muž i žena modlia jeden za druhého: Hospodi, Iisuse Christe, zmiluj sa nad mojím manželom, manželkou... a prijímajú sväté Dary, vtedy začínajú chápať, že Ten hlavný v ich životoch je Christos. Uspokoja sa, nie sú požadovační jeden voči druhému a Hospodin odpúšťa ich hriechy.“

Schiarchimandrita Ilij Nozdrin

„Keď je muž rozčúlený – ustúp mu! Keď je vyčerpaný, pomôž mu nežným slovom a dobrou radou! I krotiteľ levov nekrotí silou rozzúrené zviera, no snaží sa ho skrotiť hladením a prihováraním sa láskavými slovami.“

Svätiteľ Gregor Bohoslov

„Vedzte, že vždy, keď sa zlostíte, haníte, prejavujete nevraživosť voči svojim blízkym, keď vo vašom srdci kypí zlo a nenávisť - vedzte, že vo vašom srdci pôsobia besy. Vedzte, že vždy, keď klamete, ohovárate, znevažujete dobré meno svojich blízkych, konáte zlo – vedzte, že vo vašom srdci pôsobia besy. Buďte zdržanliví, snažte sa zdržiavať od všetkého, čo vás poškráha, čo vychádza z vašich úst: od klamstiev, preklínania, odsudzovania, sporov, ohováraní. Snažte sa byť zdržanliví a vtedy sa vaše srdce bude postupne očisťovať a pomaly sa z prístavu besov bude premieňať na chrám Svätého Ducha.“

Svätiteľ Lukáš Vojno-Jasenecký

„Milovať iných môžeme i prostredníctvom modlitby za nich. Aby sme pochopili, čím žije iný človek, je potrebné modliť sa za neho z celého srdca. Vtedy uzrieme i jeho núdzu či biedu a môžeme nájsť spôsob, ako ich zmierniť.“

Archimandrita Sofronij Sacharov

„Snažte sa byť sami anjelmi v tom spoločenstve, v ktorom žijete a pôsobíte. Každý z vás buďte podľa svojich síl anjelom utešiteľom, anjelom pomocníkom, anjelom ochrancom, anjelom pripraveným uľahčiť každú ťažobu i zármutok...“

Svätiteľ Teofan Zatvornik

„...Náš život je prikrátky. Čokoľvek by sme v ňom nadobudli, musíme zanechať pred bránou večnosti. Jediné blaho, ktoré nás bude sprevádzať, je láska k Bohu a láska k blízkym kvôli Bohu.“

Svätiteľ Ignatij Brjančaninov

Ako si vybrať manžela/ku

(pokračovanie) Všetky charakterové vlastnosti sa overujú rokmi, ako napríklad vernosť, pretože môžu byť falošné, teda iba sa „hrať“ na dobré vlastnosti.

Dobrý. Pri tejto vlastnosti je potrebné sa naučiť rozlišovať skutočne dobrého človeka od „milého“. Čo si myslíte, mama, ktorá na každý krik dieťaťa mu dá cukrík, je dobrá? Nie! To je zlá mama, pretože dáva dieťaťu cukrík len preto, aby prestalo kričať a dalo jej pokoj. Namiesto neľahkého vychovávanía volí „dobré“ zaobchádzanie, ktorým celú vec rýchlo ukončí, no zároveň rozmaznáva dieťa a kazí jeho dušu. Skutočne dobrá matka povie prísne: „Sadni si, zjedz polievku, a potom dostaneš cukrík!“ Na odlišenie dobrého od „milučkého“ je potrebný určitý čas.

Silný. Je veľmi dobre, ak je muž silný. Ale často sa pod maskou sily skrýva nielen sila, ale aj hrubosť a drzosť. Samozrejme, dievčatá rady pôjdu s chlapcom, ktorý je pripravený kedykoľvek ochrániť svoje dievča pred chuligánmi. To však spoľahlivý ukazovateľ sily nie je. Dôležitejšie je všimnúť si, ako sa náš milovaný správa k svojim rodičom. Ak je k nim drzý, určite to nehovorí o jeho sile. A takýto muž potom môže vyskúšať svoje päste nielen na uličníkoch, ale aj na svojej „neposlušnej“ žene. Ak chlapec nemá úctu k svojim rodičom, bude ju mať k svojej žene? Je to málo pravdepodobné. Preto nemrhajte zbytočne rok randenia tráviac ho, kde vyjde a vyhýbajúc sa rodičom, ktorí vraj prekážajú stráviť čas naplno. Častejšie trávte čas s rodinou Vášho nastávajúceho a pozorne si všimajte nielen to, ako sa správa k Vám, ale aj to, ako sa správa k svojim najbližším, pretože pred nimi sa správa najprirudzenejšie. Práve uňho doma si môžete vytvoriť približnú predstavu vašej budúcej rodiny.

Múdry. Múdry muž – to tiež nie je na zahodenie... Ale existuje ozajstná múdrosť a falošná múdrosť. Po prvé, netreba si mylíť múdrosť so vzdelanosťou. Nevzdelaný človek môže byť stokrát múdrejší ako človek študovaný. V rodine je potrebná osobitá múdrosť. Vedieť a chápať, kde v konflikte treba ustúpiť, a kde naopak treba byť nástojčivým – to vie len málokto. A aj túto vlastnosť ukáže len čas. Vzdelaný muž – to tiež nie je zlé. Ale iba vtedy, ak vedomosti nie sú spojené s takou odpornou vlastnosťou duše ako namyslenosť. Vedomosti, žiaľ, často robia človeka pyšným. A potom sa stáva, že dievča sa chcelo vydať za múdreho, ale vydalo sa za namysleného. Treba tiež dodať, že pýcha sa už sama osebe zvykne skrývať za múdrosť. Sám som poznal jedného mladého muža, ktorý pri prvom stretnutí všetkých udivoval svojou schopnosťou ku všetkému sa vyjadrovať so vševediacim výrazom tváre. Až neskôr sa ukázalo, že do ničoho sa poriadne nerozumie, a prvotnú úctu vystriedalo pohrdanie.

V októbrovom čísle sme si pre Vás, milí čitatelia, pripravili veľmi zaujímavý a prínosný rozhovor s otcom Alexandrom Capom. Za odpovede mu veľmi pekne ďakujeme.

Otče, čo Vás viedlo k tomu, aby ste sa začali venovať mládeži ?

V cirkevnej obci je povinnosťou duchovného správcu pravoslávnej cirkevnej obce, alebo ním poverenej osoby (katechéta) sa venovať mládeži. Myslím si, že každý kňaz sa svojim spôsobom venuje mládeži viac alebo menej, podľa svojich možností. Vyplýva to z pracovnej náplne kňaza (krst, prvá sv. spoveď, vyučovanie náboženstva, kázeň, detské tábory, púte, príprava k manželstvu, sv. Mikuláš – divadelné predstavenie pre deti, deň žien Myronosíc a vystúpenia detí v chráme)... Ja som však začínal ako kňaz vo svojej prvej cirkevnej obci (druhá bola vtedy filiálka) v Bežovciach a v Blatných Remetoch v Michalovskej eparchii ešte v čase totalitného režimu v r. 1988. A teda bolo „automatické“, že sme vyučovali deti náboženstvo „v školách“, alebo v chráme, alebo na fare. (Na fare som sa snažil získať mládež prostredníctvom náboženských piesní v doprovide gitary. Na vtedajšiu dobu to boli dosť progresívne spôsoby). Neviem, či by som dnes dokázal oslovit' mládež a priblížiť sa k nej prostredníctvom počítača, lebo mám svoj vek.

V jarých a letných mesiacoch, keď bolo teplo, som sa snažil vyučovať deti v prírode. Najprv sme si zahrli futbal, volejbal, vybíjanú a potom sme si niečo povedali o Bohu, Biblii, Cirkvi. Vtedy sme na hodinu náboženstva išli každý na bicykli a po skončení sme sa trochu bicyklovali po dedine. Samozrejme, že nás k takejto aktívnej práci nabádali naši učitelia na našej Pravoslávnej bohosloveckej fakulte. (Na fakulte nás vtedy bolo spolu asi 10 študentov, z toho ja som bol v ročníku sám. Bolo to také komorné a rodinné spoločenstvo. PBF bola vtedy na Sládkovičovej ulici v Prešove. Dnes je tam gréckokatolícka teologická fakulta.)

Lenže Vás zaujíma, čo nás viedlo k tomu, aby sme založili BPM? Keď som začal ako bohoslovec chodiť v Prešove k bratom evanjelikom na faru, na ich mládež, videl som, ako tam pracuje s mládežou pán farár Mgr. Ján Midriak. Čítalo sa Sväté Písmo, spievali sa pesničky v doprovide gitary a po skončení sme si mohli zahrat stolný tenis, porozprávať sa s mládežou... Niekedy sa stačí rozhliadnuť okolo seba, čo robia iní, a podľa tohto príkladu a vzoru to robiť u nás. Ivan Biloruský bol na pravoslávnom skautskom tábore v Nemecku, takže tam tiež niečo odpozoroval. Dost' aktívna bola v tom čase Poľská pravoslávna mládež, s ktorou sme nadviazali bližšiu spoluprácu. A taktiež dôležitú úlohu zohralo aj zasadnutie celosvetovej pravoslávnej mládežníckej organizácie Syndesmos na PBF v Prešove v r. 1986. Prezidentom tejto

organizácie bol vtedy Marek Stokoe z Fínska. Bol vtedy totalitný režim a všetko sa rozbiehalo pomaly, ale isto...

S pánom farárom J. Midriakom som mal veľmi blízky vzťah a pomohol nám pre PCO Lastomír, kde pôsobil môj otec ako správca farnosti, za čias totalitného režimu z Trnoscia (Trnava – evanjelické vydavateľstvo) pozháňať Sväté Písmo Starého a Nového Zákona. Myslím, že to bolo asi 60 ks. Bola to veľká vzácnosť, pretože Biblia sa nedala kúpiť tak ako dnes na každom rohu. Z Juhoslávie sa pašovala obrázková Biblia pre deti a predávala sa po 500 korún – čo bola na vtedajšiu dobu obrovská suma. Viem, že za pánom farárom J. Midriakom chodili aj eštecháci a snažili sa ho nejako vystrašiť, aby prestal pracovať s mládežou. Komunisti mali najradšej, aby sa mládeži kňazi venovali iba v chráme na bohoslužbe, ale po bohoslužbe, zvlášť mimo chrámu, sa to už nepovažovalo za veľmi prínosné z pohľadu vládnej garnitúry. Takže kto bol priveľmi aktívny, mohol mať aj dosť veľké problémy.

Ale to preto, že bola iná doba. A preto sme pracovali podľa príslovia „zakázané ovocie najviac chutí“. Osobne som nikdy nemal rád, ak mi ktosi niečo zakazoval. Malo to však svoje čaro a my sme robili úplný opak. Na stroji som prepisoval zakázanú knihu R. Moodyho: Život po živote - o zážitkoch istých ľudí s klinickou smrťou a potom som ju dával čítať ľuďom. Milo Velebír¹, vtedy ešte evanjelický bohoslovec študujúci v Bratislave, mi na hranici s Rakúskom na „nejakých trhoch“ zháňal vreckové Nové Zákony po 10 korún. A to už bola veľká misia, keď sme to mohli niekomu podarovať.

Tak som na túto mládež zlanáril aj ďalších bohoslovcov ako Š. Šaka, I. Bilo-ruského a ďalších (E. Pružinskú, dnes pani E. Šakovú) a dalo by sa povedať, že podľa tohto vzoru sme začali organizovať našu – pravoslávnu mládež v Prešove, najprv na

¹ Dnes pôsobí ako evanjelický kňaz v armáde na vojenskej lodi v Austrálii. Jeho brat Jano Velebír je kňazom v Bardejove a otec bol kňazom myslím v Brezovej pod Bradlom.

fakulte, kde nás podporil vtedajší špirituál o. Sergej Cuper a potom aj o. Michal Švajko v prešovskej farnosti², ktorý nám pomohol stretávať sa v spodnej miestnosti pod katedrálom chrámom, myslím každý piatok večer. Také boli začiatky nášho Bratstva, ktoré sa začalo pravidelne stretávať...

Števo Šak a Ivan Biloruský (ešte neboli kňazi, ale boli to aktívni kolegovia, ktorí zohrali veľmi dôležitú úlohu) vedeli zohnať autá, a tak sme začali tiež chodiť na tzv. „misijné cesty“ po pravoslávnych cirkevných obciach. Samozrejme, že to nemalo nič dočinenia s takými misijnými cestami, aké zrealizoval apoštol Pavol podľa Skutkov apoštolských. Do aut sa zmestilo 10 ľudí. Pokiaľ sme sa nezačali stretávať v katedrálom chráme - v spodnej miestnosti, stretávali sme sa ešte niekedy u Ivana Biloruského v jeho dome na Francisciho ulici v Prešove.

Ďalšou významnou udalosťou, ktorú sme vtedy začali robiť, boli tzv. letné cirkevné tábory. Myslím, že prvý sa organizoval v r. 1988 v PCO Lodomirov, kde bol vtedy správcom o. Dimitrij Paster. Vtedy ešte nikto nechyroval o páde komunistického režimu³. Nedávno mi pán biskup M. Chatur povedal, že počas organizovania nášho tábora prišli za ním do farnosti v obci Lodomirov ešebáci, kde vtedy ako kňaz pôsobil a vypočúvali ho, že „organizuje nejaký letný tábor pre deti“. Že sme to robili my, vedel, ale nič nepovedal. Takže sme nemali problém so štátnou bezpečnosťou. Nedostali sme sa tak do problému so zákonom a otec Dimitrij neprišiel o štátny súhlas na vykonávanie bohoslužieb. Vtedy nebolo možné iba tak organizovať „akýsi tábor“ bez súhlasu štátu, a už vonkoncom nie „cirkevný tábor“. To sme si vtedy pri našej mladosti, nerozumnosti a entuziazme akosi neuvedomovali. Ale máme na to pekné spomienky... Bohoslovci sa vďaka táborom priblížili k mládeži a mnoho chlapcov aj dievčat následne na to prišlo študovať na našu bohosloveckú fakultu a stali sa napokon kňazmi, katechétmi, manželkami kňazov, aktívnymi členmi Cirkvi, dobrými kresťanmi či mníchmi (J. Kupec – Joanikij Atoský, V. Kuzan – Timotej (monastier sv. Jána Ruského v Grécku a ďalší) alebo mníškami (N. Mitriková – mníšskym menom Tatiana v Grécku – Korint, atď.).

A potom boli aj ďalšie pravoslávne letné tábory, ktoré organizoval o. I. Biloruský (v spolupráci s ďalšími bohoslovcami). Ja som medzitým skončil našu PBF v r. 1986 a išiel som študovať do Trojicko-Sergejevskej lavry do ZSSR. Takéto boli začiatky BPM, ktoré sa postupne vyvíjalo a stalo sa kánonickou súčasťou našej miestnej Cirkvi a jeho práca pretrváva až dodnes.

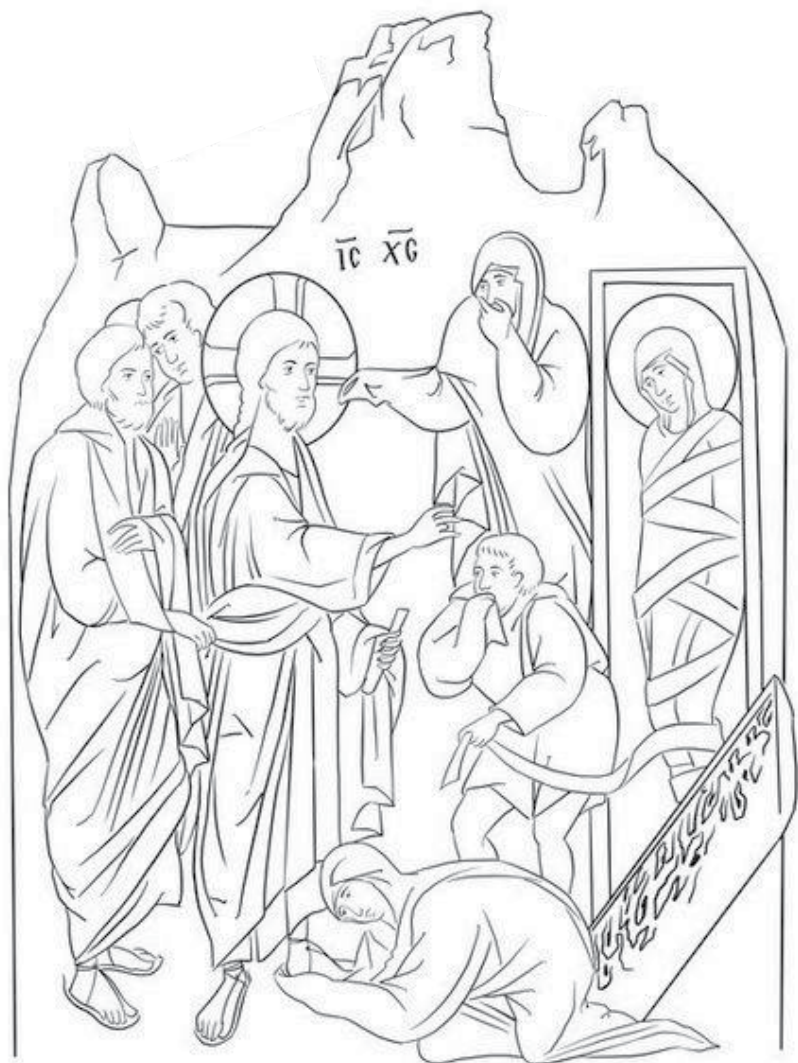
S mladými ľuďmi sa stretávam už 32 rokov na akademickej pôde PBF ako učiteľ a ako kňaz zväčša pri sv. spovedi. Vďaka Bohu za to, že nám dal myšlienku založiť takúto organizáciu a požehnal nás v našich aktivitách. Dnes máme v našej miestnej Cirkvi toto Bratstvo, ktoré má pred sebou nové výzvy a objavujú sa tu ďalší mladší kňazi, ktorí verím, že budú pokračovať v brázde, ktorú sme vyorali. Nech Boh žehná duchovnému napredovaniu mladých ľudí na Slovensku i v Čechách!

2 Tam sme hrali prvé bábkové divadlo zo života sv. Nikolaja, ktoré režírovala moja budúca manželka.

3 Až následne sa centrom letných pravoslávnych táborov stala Ruská Volová, kde sa po niekoľkých rokoch kúpil dom a stal sa tak prvou nehnuteľnosťou BPM, na ktorú poskytol financie už nebohý Dušan Šak – brat o. Š. Šaka.

OVEČKA 10

VZKRIESENIE LAZARA

VZKRIESENIE LAZARA

Lazar, priateľ Isusa, bol vážne chorý. Jeho sestry, Marta a Mária, preto poslali človeka s odkazom pre Isusa, aby sa ponáhlal do Betánie. Isusa odkaz neznepokojil. Povedal poslovi: „Táto choroba sa neskončí smrťou, ale oslávi Boha.“

Isus zostal ešte dva dni na tom mieste, kde bol, a až potom sa vybral za Lazarom.

Keď Marta počula, že prichádza Isus, išla Mu naproti.

„Pane,“ povedala zronene, „keby si tu bol, môj brat by nebol zomrel. Ale viem, že čokoľvek budeš prosiť od Boha, dá Ti to.“ Isus jej povedal: „Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo Mňa, bude žiť, aj keby zomrel. Veríš tomu?“

„Áno, Pane, ja som uverila, že ty si Christos, Syn Boží, ktorého nám Boh prisľúbil.“ „Zavolaj Máriu,“ povedal Isus. Keď Isus začul Máriin plač, zachvel sa v duchu. Ktosi poznamenal: „Aha, ako mal Isus rád Lazara.“

Potom prišli do záhrady, kde bol Lazar pochovaný. Isus prikázal, aby odvalili kameň z hrobu. Pohliadol k nebu a povedal: „Otec, ďakujem, že si Ma vypočul.“ Ľudia ticho a udivene počúvali. Isus pokračoval v modlitbe: „Viem, že Ma vždy vypočuješ, ale povedal som to, aby ľudia, ktorí tu stoja, uverili, že si Ma Ty poslal.“ Potom Isus nahlas zvolal: „Lazar, pod' von!“ Z tmavej jaskyne pomaly vyšiel Lazar, nohy a ruky mal ovinuté plátnom, tvár zabalenú do šatky. „Rozviažte ho a nechajte odísť,“ povedal Isus.

Učíme sa cirkevnoslovanský jazyk (CYRILIKU)

ks

Ѡ, ѡ

ps

Ѳ, ѳ

Ѥ ѥ

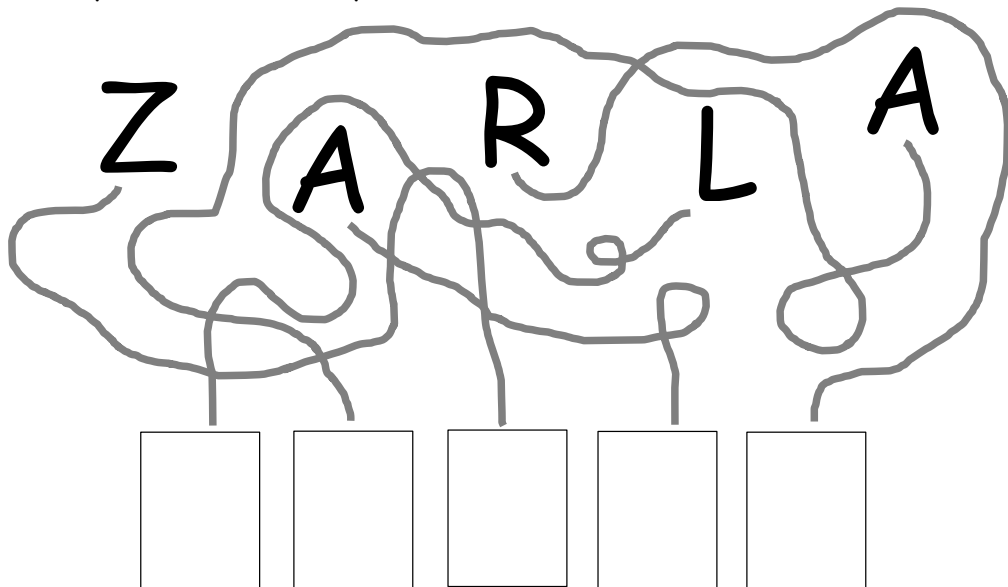
Ѵ ѵ

SLOVNÍČEK

SLOVO	VÝSLOVNOSŤ	VÝZNAM
ѧерѧѡ	Xerx	Xerxes (kráľ, muž kráľovnej Ester)
Ѳалмопѣнїе	psalmopíňije	spievanie žalmov
Ѳалóмникѡ	psalómnik	spevák žalmov
Ѳалóмѡ	psalóm	pieseň, spev piesne sprevádzaný harfou
Ѳалтїрь	psaltír(mäkký znak)	žaltár
Ѳевдоапóстолѡ	psejdoapóstol	falošný, samozvaný apoštol

Úlohy pre škôlkarov

- Neposlušné písmenká sa premiešali. Pomocou cestičiek im nájdi správne miesto a napíš ich do okienok.

Lazar mal dve sestry, Martu a Máriu. Raz k nim prišiel Isus. Mária si sadla k Jeho nohám a počúvala Ho. Marta sa však nahnevala, že musí obsluhovať hostí sama. Nato jej Isus povedal: „Mária sa rozhodla správne. Najdôležitejšie je počúvať Božie slovo a netrápiť sa pre nepodstatné veci.“

- Nájdi rozdiely medzi obrázkami a zakrúžkuj ich.

➤ Lazar bol Isusov priateľ. Nájdi dvojice priateľov a spoj ich čiarou.

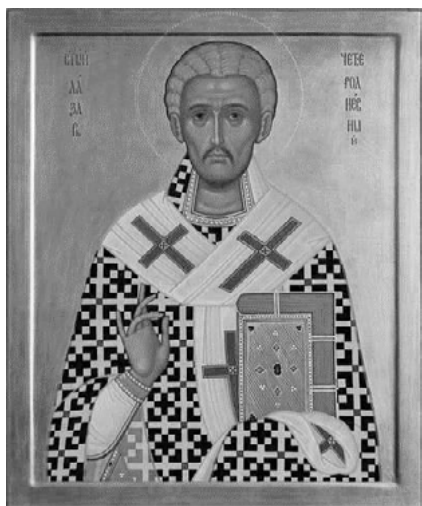

Úlohy pre školákov

Jeden z najväčších zázrakov, ktoré Isus Christos vykonal, bolo vzkriesenie Lazara. Isus mal Lazara veľmi rád a dokonca zaplakal pri jeho hrobe, čím ukázal svoju ľudskú prirodzenosť. Následným vzkriesením Lazara zase ukázal svoju Božskú prirodzenosť.

➤ OTESTUJ SVOJE VEDOMOSTI. Odpovede nájdeš na konci strany.

1. Lazar býval v meste
2. Lazarove sestry sa volali a
3. Isus nazýval Lazara svojím
4. Lazar ležal v hrobe dni.
5. Lazar bol po svojom vzkriesení vysvätený na

6. Doplň jedným slovom ľudskú a Božskú prirodzenosť Isusa Christa. Isus je
7. Ostatky svätého Lazara sa nachádzajú na ostrove

- Prečítaj si krátke príbehy o priateľstve a skús povedať poučenie, ktoré z nich vyplýva.

MUCHA, KOMÁR A VČELA

Opýtal sa raz komár muchy: „Prosím ťa, nachádzajú sa tu niekde v okolí kvety?“

„O kvetoch neviem nič,“ odpovedala mucha, „ale môžem ti povedať, kde nájdeš najrôznejšie odpadky.“

A začala mu mucha opisovať všetky smetiská a skládky s odpadom, ktoré musí navštíviť. Tak sa komár, na radu muchy, vybral na smetisko. Letí, letí, hľadá, hľadá, až stretol včelu. „Prosím ťa, nevidela si tu v okolí smetisko?“ opýtal sa jej komár. „Smetisko? Nie, nikde som ho nevidela. Ale zato je tu všade naokolo plno krásnych voňavých kvetov,“ odpovedala včela. A podrobne mu opísala, na ktorej lúke rastú ľalie, a v ktorom parku nájde ruže.

Teraz vidíš, prečo je tak dôležité počúvať správne rady.

LEV A MALÁ MYŠKA

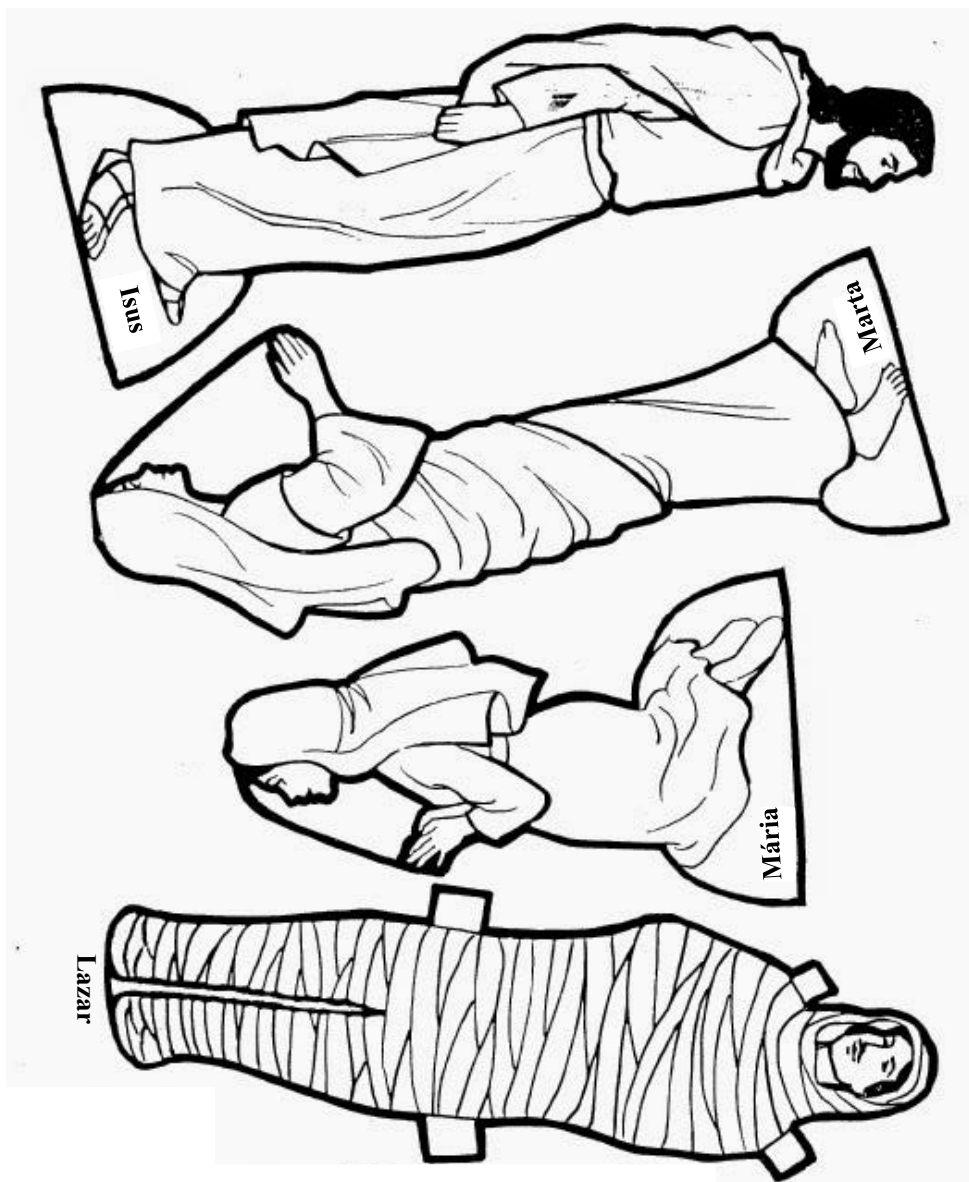
Spal raz lev pod stromom. Malá myška mu prebehla po tele. Nato sa lev zobudil a chytil ju. Myška ho začala prosiť, aby ju pustil na slobodu a za to mu spraví dobrý skutok. To leva rozosmialo. Ako mu môže taká malá myška urobiť dobrý skutok? Ale

aj tak ju pustil na slobodu. Onedlho prišli poľovníci, chytili leva a priviazali ho lanom ku stromu. Myška začula levov rev a prišla mu na pomoc. Zúbkami prehrýzla lano a povedala: „Vidíš lev, vtedy si sa zo mňa smial. Pochyboval si, že aj taká malá myška ako ja ti môže urobiť dobrý skutok. Ale aj to je možné.“

Od toho času sa stali lev s myškou priatelia.

- Prefot' si túto stranu, vyfarbi a vystrihni obrázky. Na papier si nakresli pozadie (skaly, hrob s odvaleným kameňom, stromy ...) podľa vlastnej fantázie a nalep tam vhodne vystrihnuté postavy.

pripravila diakonisa Natália

Kniha prečatá mečom

Odkiaľ sa vzal pozdrav *Slava Isusu Christu*? Vieme to vôbec?¹ Niektorí ho považujú za grékokatolícku obdobu tradičného rímskokatolíckeho pozdravu. Pravda je kdesi inde. Ak chceme načrieť do prameňa pravdy o tomto pozdrave, musíme sa vybrať na dvor Karola Veľkého. *Carolus Magnus* dal raziť pečate a mince s nápisom *Gloria sit (Iesu) Christo, regi victoria Carlo*.³ Prvá časť tejto inskripcie (a jej rôzne varianty) presne zodpovedá nášmu „východnému“ pozdravu. Je to starý latinský pozdrav, ktorí kresťania verní pápežovi v barokovej dobe nahradili známym *Laudetur*.⁴ Pravoslávni veriaci teda v preklade do cirkevnej slovančiny zachovali pôvodný latin-

ský kresťanský pozdrav z čias Karola Veľkého. V každom vajičku spí zárodok života. A každá z prosieb ekténie pápeža Gelasia, o ktorej sme referovali v predchádzajúcom čísle *Istiny*, nesie hlboké teologické poslanstvo. Zárodok vajička, z ktorého sa liahne viera. Zahĺbme sa do ďalších z nich. Boli blízke aj samému Karolovi Veľkému, ktorému môžeme ďakovať za pozdrav *Slava Isusu Christu*. A budú povedomé i nám – predovšetkým z veľkej ekténie otvárajúcej byzantskú liturgiu.

Zdá sa nám prosba za svetskú vrchnosť zbytočná? Počúvajme, ako ju formuluje dávný rímsky patriarcha: „*Za zbožné kniežatá, ktoré milujú spravodlivosť a čestný súd a pre všetko ich vojsko vyprosujeme moc od Pána, Kyrie eleison.*“ Aj moc je dar.

1 História známeho pozdravu zaujme o to viac, že v iných pravoslávnych krajinách (s výnimkou území tradične obývaných Rusínmi a ich potomkami) ho nepoznajú. Regionálne varianty kresťanských pozdravov sa vzájomne líšia. Pravoslávny pútnik na Balkáne narazí na rôzne jazykové mutácie pozdravu (Nech Boh pomáha (alebo Pomôž, Bože), v rumunčine Doamne ajutá!

2 Imperátor Západu Karol Veľký. Brká stredovekých pisárov občas zapisovali jeho meno v podobe Karolus. Pápež Paschal III. v 12. storočí vyhlásil Karola Veľkého za svätého. V rímskej Cirkvi je Paschal III. považovaný za vzdoropápeža, preto sa okolo legitimity kanonizácie tohto franského vládará z úst nekánonického hierarcha viedla v latinských kruhoch živá diskusia. Rímska Cirkev tolerovala uctievanie Karola Veľkého ako lokálneho svätca v Taliansku a vo Francúzsku. Carolus bol manipulovaný niektorými germánskymi teológmi, jeho vlastná viera ale neprekročila hranice orthodoxie. Pravoslávna Cirkev sa z toho dôvodu nikdy oficiálne nevyjadřila proti kultu franského cisára a pravoslávni kresťania latinských tradíc sa k nemu môžu modliť. Ikonu svätého Karola Veľkého možno obdivovať na diakonských dverách ikonostasu v pravoslávnom chráme v českom meste Roudnice nad Labem.

3 Sláva buď (sláva nech je) Isusovi Christovi a kráľovi Karolovi víťazstvo.

4 Pochválený buď Ježiš Kristus, súčasný rímskokatolícky pozdrav, znie v latinčine *Laudetur Iesus Christus*. Tento pozdrav je dedičstvom jezuitských misií.

5 V originálnom texte sa píše *rectum iudicium*. Pravda miluje priamy smer (*rectus* znamená rovný, správny, priamy, čestný), lož kráča klukatými cestami.

6 Rímsky otec 5. storočia často používa sloveso *obsecrare*. Má podobný význam, ako slovenské „zaprisahávam ťa“. Prosba spečatená prisahou. A nie hocjakou, pretože podľa Evanjelia nemáme prisahať

Zneužiť ho je veľmi ľahké. Pápež neprosí Boha, aby sa mocní tohto sveta mali „dobro“, nemodlí sa za ich „pohodlie“. Modlí sa za odvrátenie krivosúdia a neprávosti, ku ktorej mysle mocných ľahko sklúzu, ak zabudnú na svoje poslanie.

Hovorí sa, že príbuzných a počasie si človek nevyberá. Ale modlitba dokáže pohnúť aj kameňom. *„Za pôvab jasného neba, priaznivý dážď i za životodarnú nehu zlatého veku a za šťastné časy prosme Hospodina, vládcu sveta.“*⁷ Pápež mal básnické črevo. Doslova prosí o „*priaznivý „beh“, „kurz“ rozmanitých časov.“*⁸ V slovenčine to znie kostrbato. Gelasius však vo svojej dobe často využíval lodnú dopravu. Vedel, aká nebezpečná môže byť búrka, a aké je dôležité, aby loď nestratila správny kurz.

Kytica ďalších piatich prosieb má spoločného menovateľa: byť v úzkych. Mať bolesť, bremeno na pleciach. Od vonkajších okolností (svetská vláda, počasie) sa pápež pomaly presúva k okolnostiam vnútorným. *„Za tých, ktorým sa poznanie kresťanského mena ešte len odкрýva, i za tých, ktorí už zahoreli túžbou po nebeskej milosti, vyprosujeme milosrdenstvo od všemohúceho Boha.“* Pokiaľ tipujete, že rímsky patriarcha tu píše o katechumenoch, tipujete správne.⁹ Prošba za „ohlašenných“ otvára sériu invokácií za všetkých, ktorí sa v duchovnom živote namáhajú. Nositeľ tiary nám chce povedať, že katechumenát je začiatok vnútorného zápasu, ktorý sa končí až smrťou.

„Za tých, ktorí sú obťaženi krehkosťou ľudskej slabosti (šimnime si, krehkosť môže ťažiť!), nepriazňou duchovnej ľahostajnosti a rozličnými svetskými nástrahami, v slzách prosme¹⁰ nášho Vykupiteľa o milosrdenstvo.“ Gelasius vymenúva pasce, ktoré striehnu nielen na katechumenov. Labyrint sveta a jeho lákadlá.

Pamätajte na putujúcich, zajatých a trpiacich¹¹, odkazuje nám pontifex.¹² *„Za tých, ktorých ťaží nevyhnutnosť putovania, útlak podlej moci či nepriateľstva, prosme Hospodina a Spasiteľa.“* Nasledujúca prosba je unikátna a v ekténiách byzantských

ako pohania. Je to Christova krv, ktorá obmýva naše ústa, aby sme boli schopní sväto a dôstojne prosieť. Christova krv je našou prísahou.

7 Spojenie rector mundi, s ktorým sa stretávame na voňavých stránkach kódexov, na prvý pohľad vyvoláva podobnosť s vysokoškolským rektorom. Aj titul šéfa univerzity má korene v latinčine, a to v slovese regere vo význame spravovať a riadiť. Boh je múdry správca (rector), ktorý sa o svoj svet ustavične stará. Nie je to hodinár, čo iba natiahol strojček, nech funguje sám. Mundus má v latinčine dva základné významy: „svet“ a „čistý“. Svet je čistý, pretože bol stvorený ako dobrý. Slovo mundus je bič na stredovekých bogomilov, ktorí boli presvedčení, že materiálny svet stvoril diabol.

8 Diversorum temporum prosperum cursu. Ruka pápeža vyryla do vosku času aj tieto slová. Termín prosperita sa skloňuje v médiách najmä ako synonymum blahobytu. Sloveso prosperare (priať blaho, prosperovať) má v sebe „zakliate“ iné sloveso, sperare. Mať nádej (spes). Prosperita podľa latinskej etymológie nie je v peniazoch či v postavení. Je v nádeji, že po každej búrke vyjde Slnko

9 Ekténia za katechumenov je v liturgii byzantského Orientu umiestnená približne v strede bohoslužby pred prosbami „verných“ a pred Cherubínskou piesňou. Je pozoruhodné, že aj Gelasius kladie svoju prosbu za čakateľov na krst približne do polovice svojej oratio universalis.

10 Pápež si na tomto mieste vybral výraz imploramus – prosme v slzách, s plačom (ploro znamená žiaľim, nariekam). Vodopád slz je „krstom“ každej prosby.

11 Cirkev byzantského východu na nich pamätá vo veľkej ekténii.

12 Po latinsky staviteľ mostov. Titul pohanského veľkňaza v stredoveku nie bezdôvodne prijali rímski pápeži. Pravoslávne veriaci pápež nech stavia duchovný most jednoty medzi nebom a zemou, nech spája, a nie rozdeľuje.

bohoslužieb sa nevyskytuje. Je to prosba za obrátenie Židov a heretikov, ktorá hýbala cirkevnou politikou 5. storočia. „*Za tých, ktorí sú oklamaní židovskou falošou¹³ a nerozumnosťou heretikov a za tých, ktorých povera pohanských národov pohltila, prosme Pána pravdy.*“ Sériu prosieb za ľudí v núdzi a za tých, čo zišli z cesty, uzatvára rímsky hierarcha prosbou, ktorú v čase pandémie môžeme obetovať napríklad za zdravotníkov: „*Za tých, ktorí konajú diela milosrdenstva a za tých, ktorí v bratskej láske pomáhajú ťažko pracujúcim, prosme Pána (všetkých) milostí.*“ Ktosí múdry raz povedal, že čistota je pol života. *Deprecatio Gelasii¹⁴* je akýmsi duchovným mydlom, ktoré má moc očistiť špinavé srdcia. Ak o to človek stojí. Prosbám za čistotu kraľuje invocácia za modliacich sa v chráme, ktorú dobre poznáme z východného pravoslávneho bohosluženia. V západnom pravosláví 5. storočia mala takúto podobu: „*Za všetkých, ktorí vstúpajú na nádvorie svätého domu Hospodina,¹⁵ a ktorí sa so zbožnou prosbou (na perách) a s nábožným srdcom zhromažďujú (v chráme), prosme Hospodina slávy.*“

Rímsky patriarcha opäť namáša brko do atramentu modlitby: „*Za očistenie našich duší i tiel i za odpustenie všetkých previnení prosme najláskavejšieho Pána.*“ Prvý muž kresťanského Ríma kladie životy laikov i kňazov do rúk milostivého, no spravodlivého Sudcu: „*Za ovlaženie verných duší, predovšetkým za svätých kňazov Pána (služiacich v) tejto všeobecnej cirkvi¹⁶ prosme Hospodina, všeobecného sudcu duší a tiel.*“ Echo ekténie za mŕtvych preniká touto prosbou ako mesačný lúč pokojnou hladinou jazera. Autor používa minulý čas a substantívum refrigerium, ktorým stará latinská Cirkev označovala miesto blaženosti zranených zosnulých duší, ochutnávku Raja.

Univerzálna ekténia pápeža Gelasia podľa tradície hýbala srdcom svätého Bonifáca. Najstarší zachovaný rukopis Gelasianskeho sakramentára, ktorý sme si predstavili v predchádzajúcom čísle, možno patrila práve tomuto apoštolovi nemeckých krajov.¹⁷ Na ikonách máva zvláštny atribút – knihu preťatú mečom.

Traduje sa, že svätec si tvárou v tvár svojim vrahom priložil na prsia knihu, veriac, že múdrosť v nej ukrytá je silnejšia, než meč. A táto múdrosť otvorila Bonifácovi, benediktínskemu mníchovi a skvelému latinskému básnikovi, nebeskú dvoranu. V rukách svätého Bonifáca nechýbala ekténia pápeža Gelasia, ktorej záverečnú časť spoznáme na stránkach najbližšieho čísla Istiny.

Spracovala: Mgr. Lucia Laudoni, PhD.

13 V texte svieti iudaica falsitate. Slová tvrdé, ktoré treba chápať v kontexte storočia, v ktorom vznikli. Pripomeňme si, že Christos nazýva sám seba cestou, pravdou a životom. Pre heretikov je pravda ideológiou, pre kresťanov je ňou Osoba Bohočloveka.

14 Gelasiova modlitba (rozpálená lávou kresťanskej lásky).

15 Formulácia domus Domini atria nie je žiadnym omylom. Súčasťou ranokresťanských chrámov bol stĺporadím obkolesený vonkajší priestor, ktorý sa v byzantskom prostredí transformoval na vstupnú sieň domu Božieho – exonartex.

16 Cirkev ako budova (chrám, kostol) a Cirkev ako communio christifidelium (spoločenstvo veriacich v Christa) zdieľa vo viacerých jazykoch spoločné meno. V tejto prosbe vníma primus inter pares (prvý medzi rovnými) Gelasius termín Ecclesia ako stavbu. Hermov Pastier, ktorý patrí do klenotnice ranokresťanských spisov, v súlade s učením Evanjelií nazýva kresťanov živými kameňmi a viaže stavbu a spoločenstvo mystickou pupočnou šnúrou.

17 Svätý Bonifatius zomrel mučeníckou smrťou v roku 754. Jeho meno znamená „konajúci dobro“.

Svätá veľkomočenička Zlata z Meglenu 13. 10 / 18.10.

Nová mučeníčka Zlata („zlatá nádoba panenstva a nepoškrvnenej Christovej nevesty“) sa narodila v osemdesiatom storočí v dedine Slatina (dátum narodenia nie je známy). Žila v chudobnej roľníckej rodine spolu s ďalšími tromi sestrami v provincii Meglen (dnes Chrysi v Grécku). Od mladosti mala Zlata neobvykle silný charakter, pevnú vieru v Christa. Bola krotká, zbožná a múdra.

Raz, keď si Zlata vyšla nabráť vodu, zmocnil sa jej istý Turek, ktorý bol ňou posadnutý a odviezol si ju k sebe domov. Opakovane sa ju pokúšal zviest' a nútil ju, aby prijala islam, stala sa moslimkou aj jeho manželkou. Keďže presvedčanie nefungovalo, začal sa jej vyhrážať ťažkými mučeniami. Zlata sa však týchto hrozieb nezľakla a odpovedala: „Verím v Christa a jedine Jeho samotného poznám ako svojho ženícha. Nikdy

Ho nezapriem, aj keby si ma podrobil tisíciam mučení a nakrájal ma na kúsky.“ Šesť mesiacov sa bezbožní Hagaréni snažili prinútiť Zlatu, aby prijala ich náboženstvo, ale zostala nechvejná. Potom nariadili rodičom a sestram, aby ju presvedčili, nech sa stane moslimkou, inak ju zabijú a ich budú mučiť. Keď ju našli rodičia a sestry, povedali jej: „Ó, dcéra, zmiluj sa nad sebou i nad nami, svojimi rodičmi a sestrami; popieraj Christa iba slovami, aby sme mohli byť všetci šťastní, pretože Christos je milosrdný. Odpustil by taký hriech spáchaný kvôli životným potrebám.“ Jej rodičia, sestry a príbuzní plakali. Zlata sa tomu však bránila. Odpovedala im: „Keď mi radíte, aby som zaprela Christa, pravého Boha, už nie ste mojimi rodičmi, ani mojimi sestrami. Mám Pána

Isusa Christa ako svojho Otca, Bohorodičku ako svoju Matku a svätých ako svojich bratov a sestry. "Turci ju potom uvrhli na tri mesiace do väzenia a každý deň ju bičovali, až kým jej krvou nenasiakla zem. Keď moslimovia videli, že nemôžu oslabiť odhodlanie svätej, trýznili ju a mlátili palicami. Zavesili ju na strom dolu hlavou a založili oheň, aby ju udusili dymom; ale Boh bol so Zlatou a dal jej silu v utrpení. Neskôr jej z tela odlupovali pásy kože, takže zem bola začervenaná jej krvou. Potom nahrali špíz a prešli jej cez uši. Nakoniec ju rozkrájali na malé kúsky.

Takto odovzdala svoju dušu Hospodinovi 18. októbra 1796. Kusy jej ostatkov si kresťania vzali na požehnanie do svojich domovov. Neďaleko bol jej duchovný otec, jeromonach Timothy z monastiera Stavronikita zo Svätej hory Athos. Poslala mu správu, aby sa modlil, aby úspešne dokončila priebeh mučeníctva. Bol to práve on, kto zaznamenal jej mučenícku smrť.

Svätá novomučeníčka Zlata z Meglenu (tiež Chryse alebo Chryssi z Meglenu alebo Meglin) je uctievaná aj kvôli tomu, že bránila svoju vieru ako kresťanka.

Bulharská pravoslávna cirkev slávi sviatok 18. októbra; grécka, ruská, srbská a macedónska pravoslávna cirkev - 13. októbra. Život svätej Zlaty Meglanskej napísal Nicodemus Hagiorit. V Bulharsku a Macedónsku je svätá Zlata často označovaná ako mladá žena v tradičnom ľudovom kroji. V Bulharsku je svätá Zlata patrónkou všetkých Bulharov žijúcich v zahraničí.

Zdroj:

<http://www.oca.org/>

<http://orthodoxwiki.org>

Spracovala: Zuzana Sadilková

Príbeh Lýdie Sergejevny

Jeden deň prišla do Lavry mladá žena menom Lýdia. Nikdy nechodievala do chrámu, ani tu sa neprišla modliť, alebo hľadať riešenia svojich duchovných problémov. Jej problém bol úplne iného typu. Lýdia Sergejevna odtiaľ chcela zobrať svoju dcéru Tatianu, ktorá po skončení univerzity zrazu povedala, že viac nechce žiť svetský život, začala navštevovať sväté miesta a staré monastiere, až sa nakoniec usídlila neďaleko Trojice - Sergijevoj lavry.

Tu stretla výborného duchovníka otca Onufrija, ktorý jej raz povedal: „Čoskoro príde tvoja mama. Prived' ju ku mne.“ Jej mama skutočne prišla, aby priviedla svoje dieťa späť do svetského sveta. Dcéra, ako jej bolo povedané, odvieďla svoju mamu ku kňazovi. Počas rozhovoru s otcom Onufrijom sa s Lýdiou čosi stalo, z očí jej tiekli slzy, zrazu sa v jej srdci zrodila túžba opustiť nezmyselnú márnosť a zhon svetskej spoločnosti a začať žiť duchovný a pokojný život neďaleko mona-

stiera. Namiesto toho, aby odtiaľ zobrala svoju dcéru, tu sama ostala, prenajala si byt v Sergijevom Posade a pomáhala pri chráme. Po nejakom čase jej zistili nádor v hrdle a lekári jej povedali, že nemá význam s tým niečo robiť - bolo to ozajstné pokušenie pre silne veriaceho človeka, ktorý sa len nedávno oddal Bohu.

Svätí otcovia hovoria, že trápenia sa nikdy neposielajú ľuďom iba tak. Len v zármutku, stratách a v bolesti začíname chápať, že čokoľvek by sme sa snažili získať v pozemskom živote (bohatstvo, slávu, pôžitok), aj tak príde moment, kedy o všetko prídeme. Oveľa dôležitejšie je to, ako príde naša duša do večnosti. Práve zármutok pomáha nasmerovať srdce človeka k skutočným, večným, duchovným blahám.

Pre Lýdiu bola choroba skúškou, keďže sa naozaj obrátila dušou k Bohu. Odvtedy každý deň od rána do večera v čase všetkých Akafistov k prep. Sergijovi stála v Trojickom chráme a modlila sa. Mnisi ju už dobre poznali. Každý deň sa modlila úprimne a od srdca. V hĺbke duše

cítila a verila, že keď sa pokloní a dotkne sa priamo ostatkov prep. Sergija, tak jej dá Boh zdravie. Obyčajne sa ľudia môžu dotknúť len rakvy, v ktorej sú uložené ostatky prep. Sergija. Na mieste, kde má hlavu, je sklenený otvor, ktorý sa len zriedka otvára a vtedy je možné dotknúť sa priamo hlavy prep. Sergija, na ktorej je pokrývadlo.

Bol 7. október, deň pred jesenným sviatkom sv. prep. Sergija Radonežského. Do Lavry chodí v tomto období veľa duchovenstva, všetci archijereji Ruskej pravoslávnej cirkvi, ktorí na čele s patriarchom moskovským a celého Ruska slúžia slávnostnú Liturgiu. Lýdia stála neďaleko od svätých ostatkov, modlila sa. V tom čase vošiel do Trojického chrámu jeden z archijerejov. Jeromonach, ktorý už končil službu (otec Irakliji), otvoril rakvu s ostatkami, aj sklenený otvor na rakve, zavolał vладыку a potom aj Lýdiu: „*Mátuška, pod', pristúp*“ (jej meno nepoznal, no často ju videl v chráme). S akou vierou, s akou nádejou a úprimnou modlitbou prišla k ostatkom! Ako sama spomína, až slzami omočila pokrývadlo svätého. Večer na vsenočnom bdení prišla na pomazanie olejom ako posledná. Neznámy archijerej jej pomazal čelo, potom si rozopla golier na oblečení a vyslobodila svoje opuchnuté hrdlo. Vладыka hned' pochopil a povedal: „*Po vere vašej da budet vam*“ (Mt 9:29) - Lýdia Sergejevna takéto slová ešte nepoznala - a urobil jej olejom na hrdle veľký kríž. V noci došlo k uzdraveniu, nádor zmizol, ako keby tam nikdy ani nebol. Sama Lýdia Sergejevna povedala, že len čo sa prebudila, pocítila, ako jej z úst vychádzajú hlien. Sviatok sv. prep. Sergija Radonežského oslávila Lýdia úplne zdravá!

Takto prizýva k sebe prep. Sergij ľudí, pod svoju ochranu a takým spôsobom pomáha aj v tých najťažších situáciách, aj keď sa zdá, že z nich už niet východiska.

Po tomto vyzdravení zažila Lýdia ešte nie jednu biedu. Vyhorel jej byt, ostala dlhú dobu pripútaná k posteli bez peňazí a bývania, no napriek všetkým týmto útrapám mala vždy pevnú vieru a neprestávala sa modliť. Aj napriek tomu, že fyzicky bola veľmi slabá, naučila sa znova sama pohybovať a silu dodávala aj ľuďom, ktorí ju navštevovali. Po všetkých svojich trápeniach sa stala ešte lepším človekom.

Zdroj: <https://pravoslavie.ru/72280.html>

Z ruského originálu preložila, skrátila a upravila Martina Berezná

Svätý Amfilochij

Charbel z Ukrajiny

Láskavý mních - obeť komunistickej tyranie, ktorého zázraky a početné uzdravenia duševných i telesných chorôb, spútaného ducha, neustále priťahujú pozornosť kresťanov aj neveriacich vo svete

Názov: Svätý Amfilochij

(Charbel z Ukrajiny)

Autor: Mária Vicenová

Miesto vydania: Nitra

Rok vydania: 2019

Počet strán: 64

Väzba: mäkká

Cena: 3,50€

Poznámka: Kniha prináša informácie o pravoslávnom svätom, aj keď z pera inoslávnej autorky. Je venovaná primárne katolíckym čitateľom. Je použitá západná terminológia a prirovnanie Amfilochia ku katolíckemu svätému (priamo v názve). Napriek tomu je možné oboznámiť sa so životom svätého a množstvom výpovedí o uzdraveniach mnohých veriacich. Kniha je teda dôkazom toho, že naši svätí fascinujú nielen našich veriacich, ale aj veriacich iných denominácií.

Po jeho smrti 1. januára 1971 sa na hrobe starca začali diať čudné veci a mnoho uzdravení, ktoré sa konajú aj dnes. Pred sviatkom Paschy v roku 2002 boli nájdené jeho netlejúce pozostatky. Zasadnutím Posvätnej Synody Ukrajinskej Pravoslávnej cirkvi 12. mája 2002, bol schiigumen Amfilochij slávnostne kanonizovaný ako ctihodný Amfilochij Počajejský. Počas prenosu jeho svätých ostatkov sa nad Počajevom vytvorili dva kríže, z oblakov. Ľudia kričali: „Už sú tu dvaja báťuška Jóv a báťuška Amfilochij“.

Zdroj: www.pcomichalovce.sk/prepodobny-amfilochij-pocajevsky

Modlitba k sv. Sergejovi Radonežskému

Osvícená hlavo, ctihodný a bohonosný otče náš Sergiji, svojí modlitbou, vírou a láskou k Bohu jsi ještě zde na zemi připravil svoji duši pro přibytěk Přesvaté Trojice. Byl jsi učiněn hodným obecenství s Anděly a navštívení Přesvaté Bohorodice, a přijal jsi dar podivuhodné blahodati. Po svém odchodu od věcí pozemských ses ještě více přiblížil k Bohu. Ač ses připojil k mocnostem nebeským, neodstoupil jsi od nás svojí láskou, ale tvé čestné ostatky jsi nám zanechal jako naplněnou nádobu, blahodati přetékající! Jelikož máš velkou smélost k Všemilostivému Vládci, pros za spásu služebníků, kteří v Něho věří díky tvé blahodati a kteří se k tobě s láskou utíkají.

Vypros u Boha našeho, obdarovávajícího nás mnohými svými dary, dar, který všem a každému z nás je k blahu zapotřebí. Dej nám zachovat víru neporušenou, našim městům neochvějné utvrzení, světu pokoj. Zbav nás od hladu a záhuby, daruj nám ochranu před napadením cizinců, zarmouceným dej utěšení a nemocným uzdravení. Těm, kteří padli, daruj, aby znovu povstali; těm, kteří bloudí, daruj, aby se na cestu pravdy a spásy navrátili. Těm, kteří duchovním zápasem se namáhají, daruj posílnění, těm, kteří dobré konají, daruj jim v jejich blahých skutcích dobré prospívání a požehnání. Dětem daruj dobré vychování, mladým poučení, nevěřícím ve víře ponaučení; sirotkům a ovdovělým zastání. Odcházejícím z tohoto dočasného života k životu věčnému daruj blahou přípravu a poučení. Těm, kteří již odešli, blažené spočinutí, a nám všem, kterým pomáháš svými modlitbami, dej, abychom v den strašného soudu zbavení byli účasti po levici, ale abychom přijali účast po pravici a uslyšeli onen hlas vládce Krista: Pojdte, požehnání Otce Mého, budete dědici Království vám připraveného od ustanovení světa. (Mt 25,34) Amen.

Spracovala: Jana Gubová

Zeleninová polievka s cuketou

Suroviny: 4 ks menšej mrkvy, 1 ks kalerábu, 1 ks menšej cukety, menšia cibuľa, soľ, čierne korenie, olej, petržlenová vňať

Postup: Zeleninu očistíme a nakrájame (môžeme aj nahrubo nastroúhať). Na olej pridáme cibuľu, po chvíli mrkvu, potom kaleráb a trochu restujeme. Následne všetko podlejeme vodou a dusíme pod pokrievkou. Dolejeme vodu, pridáme nasekanú petržlenovú vňať, soľ a korenie. Na záver, keď je zelenina skoro mäkká, pridáme cuketu a varíme pokiaľ zelenina nezmäkne úplne.

Sezamové tofu s baklažanom

Suroviny: 1ks baklažánu, petržlenová vňať, 2 PL octu, 4 PL oleja, 2 strúčiky cesnaku, 1 ČL chilli korenia, 2 ČL práškového cukru, 1 ČL soli, 300g tofu, sezamové semienka, ¼ hrnčeka sójovej omáčky

Postup: Najskôr si vo väčšej miske pripravíme očistený a na rezance nakrájaný baklažán. Pridáme petržlenovú vňať, ocot, 4 lyžice oleja, pretlačené strúčiky cesnaku, chilli korenie, práškový cukor a nakoniec lyžičku soli. Všetky ingrediencie dôkladne premiešame a necháme chvíľu odstáť. Zatiaľ čo sa baklažán marinuje, pripravíme si plátky tofu. Tie okoreníme, osolíme a obalíme v sezame. Na panvici s troškou oleja tofu najskôr vysmažíme z oboch strán a potom pridáme sójovú omáčku a do zlatista osmažíme. Keď je tofu hotové, na zvyšnom výpeku 8 min. podusíme marinovaný baklažán. Môžeme ozdobiť petrúškou. :-)

Mini jablkové pité

Suroviny: 1 jablko, 1 lyžička mletej škoricice, 3 lyžice cukru, 1,5 lyžičky kukuričného škrobu, lístkové cesto
Karamel: 200g cukru, sójová smotana

Postup: Jablko nakrájame na drobné kocky a zmiešame so škoricou, cukrom a kukuričným škrobom. Jablkovou zmesou naplníme lístkové cesto a vytvarujeme drobné taštičky (v tvare kocky). Potrieme vodou a posypeme trochou cukru. Pečieme pri teplote 200 °C cca 20 min. 200g cukru skaramelizujeme a pridáme ½ hrnčeka sójovej smotany. Upečené taštičky máčame v karamelovej poleve.

Liečivé korene

• **Kostihoj lekársky** – nie je vhodný na vnútorné užívanie, zvonku uľaví bolestivým kĺbom, ale aj svalom, krvným podliatinám. Je účinný tiež pri popáleninách, kožných problémoch, kŕčových žilách. Neodporúča sa používať viac ako 4 – 5 týždňov do roka. Nie je vhodný pre tehotné a dojčiacie ženy.

Obklad z koreňa kostihoja: podvrvené listy kostihoja zmiešame s očisteným a nastrúhaným koreňom, pridáme trochu vlažnej vody a vznikne cestíčko, ktoré s čistým plátnom priložíme na boľavé či starecké kĺby, alebo zranenia kostí a svalov. Necháme pôsobiť celú noc.

• **Echinacea purpurová** – koreň posilňuje imunitu, pomáha hojiť rany, má antibakteriálne a dezinfekčné účinky. Je vhodný aj pri liečbe chrípky a nachladnutí. Pre ženy je dobrý pri chronickom ochorení močového mechúra. Echinacea nie je vhodná na dlhodobé užívanie. Úplne vyhnúť by sa jej mali tehotné a dojčiacie ženy.

Echinaceová tinktúra: 100g koreňa echinacey purpurovej nastrúhame, dáme do sklenenej fľaše a zalejeme 500ml kvalitnej vodky. Necháme lúhovať v tme aspoň 21 dní. Precedíme a skladujeme v tmavej sklenej fľaštičke. Tinktúra sa využíva ako kloktadlo. Stačí rozmiešať lyžičku v šálke vlažnej vody.

• **Púpava lekárska** – obsahuje horčiny, ktoré prospievajú črevám, tráveniu a metabolizmu. Posilňuje pankreas a je vynikajúci pri cukrovke, znižuje krvný tlak a prospieva srdcu. Je nápomocný pri chorobách pečene a žlčníka. Močopudné účinky prospievajú močovým cestám a obličkám a pomáhajú pri chudnutí.

Čajová zmes s koreňom púpavy: Lyžicu lupeňov kvetu ruže stolistej a lyžicu listov mäty jablčnej zmiešame s polovicou lyžice sušeného koreňa púpavy lekárskej. Vznikne výborná čajová zmes, v ktorej sa stratí horká chuť koreňa púpavy a je ideálna na zimné obdobie. Tento čaj podporuje tvorbu žlče a dobré trávenie.

Zdroj: mesačník Záhradkár - október 2020/ročník LVI.

Dvojstránku spracovala: Petra Petrisková

OBSAH

Akcie BPM.....	3
Študentské práce.....	6
Liturgické okienko.....	8
Pravoslávna rodina.....	10
Rozhovor.....	12
Ovečka.....	15
Medzi Východom a Západom.....	23
Novodobí svätí.....	26
Súčasný zázrak.....	28
Duchovná knižnica.....	30
Modlitby.....	31
Pôstny receptár.....	32
Prírodná lekárň.....	33

*Obálka: PodĎakovanie rod.Krajňakovej vo Vagrinci
Strana 2 a 36: 30. púť do Ladomirovej 2020*

ISTINA - Mesačník Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS.

Redakčná rada: Jana Gubová, Daniel Havaj, Lucia Laudoniu, Eva Kahancová, Petra Petrisková, Jana Kapralová, Martina Berezna, Zuzana Sadilková, Natália Spišáková

Šéfredaktorka: Zuzana Petrovajová

Korektúra: Jana Gubová

Grafik: Jaroslav Smoleň

Technický redaktor: jerej Miroslav Guba

Pokladník: Anton Sorokáč

Ročník XXV/2020. ISSN 1335-6739. Číslo indexu: EV 3633/09.

Vychádza 12-krát do roka.

Vydavateľ: Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS. IČO 17 075 947

Adresa redakcie: Bayerova 8, 080 01 Prešov

e-mail: istina12@gmail.com web: www.bpmorthodox.sk/istina

IBAN: **SK928330000002401561588**

Ročný príspevok 6 € + poštovné, uviesť krátke meno odosielateľa

Cirkevne schválené. Za obsah príspevkov zodpovedajú autori.

Uzávierka prijímania príspevkov je vždy 10. deň v mesiaci.

Dátum vydania: september 2020

Tlač: GRAFOTLAČ Prešov

*S veľkou radosťou by sme Vám chceli oznámiť,
že v nedeľu 6. septembra 2020 prijali naši mládežníci*

Milan Petrisko a Petra Kahancová

*svätú Tajinu manželstva v Chráme sv. Ducha v Medzilaborciach.
Týmto by sme Vám, naši milí mladomanželia, chceli v mene celého
BPM popriať Božie blahoslovenie na Vašu spoločnú cestu životom,
veľa lásky, porozumenia, trpezlivosti a pevného zdravia.
Nech máte každý deň dôvod na radosť! Na mnohaja i blahaja lita!*

*Milí mladomanželia **Maroš Hopta a Miška Surgentová**,*
srdečne Vám blahoželáme k prijatiu svätej Tajiny manželstva.

*Od Hospoda Boha Vám vyprosujeme veľa blahodäte na spoločnej
životnej púti, aby viedla do nebeského prístavu.
Nech je Váš život plný duchovnej radosti a lásky, detského smiechu,
sebaobetovania a pokory.*

*Deň svadby si vždy pamätajte a s radosťou v srdci naň spomínajte!
Lebo v ten deň Hospod' Boh vykonal veľké dielo a spojil
Vaše životy naveky.*

